



## Nederlandse inspiratie voor begroting?

2012/47

12 | 11 | 2012

 MENSEN

 WELVAART

 BESCHERMING



Ivan Van de Cloot  
Hoofdeconoom  
Itinera Institute

Het is weer die tijd van het jaar waarin ministers zich opsluiten in een kasteel op zoek naar de ontbrekende miljarden. Vaak wordt er nog een sausje overgegoten als zou het een heroïsche inspanning vergen om lijntje per lijntje begrotingskredieten te overlopen. Het is veeleer een toonbeeld van het amateurisme waarmee het belangrijkste beleidsdocument van het land wordt behandeld. Eind vorig jaar was ik nog getuige van een toppoliticus die bij hoog en bij laag het publiek voorhield dat na de besparingen in het regeerakkoord van 1 december 2011 er geen enkele bijsturing van de begroting meer nodig was tot het einde van de legislatuur. Tegenwoordig worden er wel meer kaarsjes gebrand om te danken voor de korthed van geheugen van de bevolking.

Al langer dan mensenheugenis wordt de burger dus voorgehouden dat er nu wel echt met een zeer fijne kam door de uitgaven wordt gegaan. Nochtans zijn er veel landen die een stuk minder besteden aan lopende uitgaven (dus exclusief rentebetalingen) en waarvan de performantie van overheidsdiensten hoger ligt dan bij ons. Toch houdt men stevast vol dat er bij ons geen alternatief is om vooral naar nieuwe inkomsten te kijken.

### Nederland

Laten we even over het muurtje kijken bij onze Nederlandse burens. Wat vriend en vijand moeten toegeven is dat daar echte strategische heroriënteringen beslist worden met kanjers van (zoals de Nederlanders dat zo mooi noemen) "ombuigingen" die zelfs oplopen tot 5 miljard euro. Met als voordeel dat de kiezer tenminste een duidelijk zicht heeft op wat een kabinetswissel aan nieuw beleid met zich mee brengt.

In Nederland heeft men naar Belgische standaarden een erg vernieuwende methode gekozen. In plaats van “vlees noch vis”-compromissen is gekozen voor het uitruilen van dossiers waar afwisselend één van de twee partijen erg aan hechten. Voor de PVDA was er bijvoorbeeld het inperken van de hypotheekaf trek terwijl de VVD een belangrijk inkorten van de mogelijkheden op vervroegd pensioen bekwam. Op die manier zijn dus enkele van de heilige koeien van Nederland geslacht. Ook in ons land bestaan er genoeg dossiers waarvoor het hoog tijd wordt dat door de zure appel heen wordt gebeten.

Als we vaststellen dat de overheid 3 miljard euro aan bedrijfssubsidies toekent en tegelijkertijd ongeveer hetzelfde bedrag aan vennootschapsbelastingen int, kan het een dan niet tegen het ander uitgeruild worden met minder administratieve overlast als gevolg? Vandaag circuleren er voorstellen om het BTW-tarief te verhogen maar Itinera heeft al eerder aangetoond dat zelfs in het huidige BTW-regime er voor 2.8 miljard euro minderontvangsten zijn door allerlei fiscale niches en vrijstellingen. Moeten we dan niet in de eerste plaats dit opkuisen? De economische analyse toont ook aan dat BTW-verhogingen erg schadelijk zijn tenzij ze als compensatie gelden voor loonlastenverlagingen. Alleen dan zal er netto-jobs bijkomen uit dergelijke wijziging wat de

enige duurzame wijze is om een duurzaam herstel te bewerkstelligen. Nu zelfs Frankrijk na het rapport Gallois overgaat tot een significante lastenverlaging met twintig miljard euro moet ook in België dringend de werf rond de concurrentiekracht van onze economie nieuw leven ingeblazen worden.

### Voorlopige twaalfden

We zijn de voorbije jaren al aan veel gewoon geraakt zoals de officiële erkenning van de langste regeringsformatie ooit door het Guinness Book of Records. Dat we nu echter spreken over een noodbegroting op basis van het systeem van voorlopige twaalfden terwijl we nu toch niet meer een regering in lopende zaken hebben maar een zittend kabinet, wijst er op dat elk urgentiegevoel ver weg is. Dit terwijl het nog geen jaar geleden is dat ons land een ratingverlaging door Standard&Poor's diende te slikken.

Kunnen we als burgers dan niet alsnog rekenen op enig schaamtegevoel? Zo normaal is het echt niet om begrotingsbesprekingen uit te stellen omdat er lokale verkiezingen zijn. Dit zou alleen verschoonbaar zijn indien de vrijgekomen tijd benut was geweest om de begrotingsbesprekingen al in de diepte voor te bereiden. Driewerf helaas: dit is manifest niet gebeurd. Niet alleen spelen we zo met vuur in het midden van een diepe Europese crisis, maar dit kost ons land ook

mogelijks een fikse som geld. Als de regering niet snel knopen doorhakt, dan wordt het zo goed als onmogelijk de beoogde verhoging van de nucleaire rente van 250 miljoen naar 550 miljoen euro te realiseren. Dit eenvoudigweg omdat dan de wetteksten niet meer voor het einde van het jaar door het parlement geraken.

### Europa

In 2009 spraken we met Europa af dat we elk jaar een budgettaire

inspanning zouden leveren van 0.75% van het BBP in de periode 2011-2012. We beloofden ook meer te doen indien er budgettaire of economische meevallers waren. Ondanks

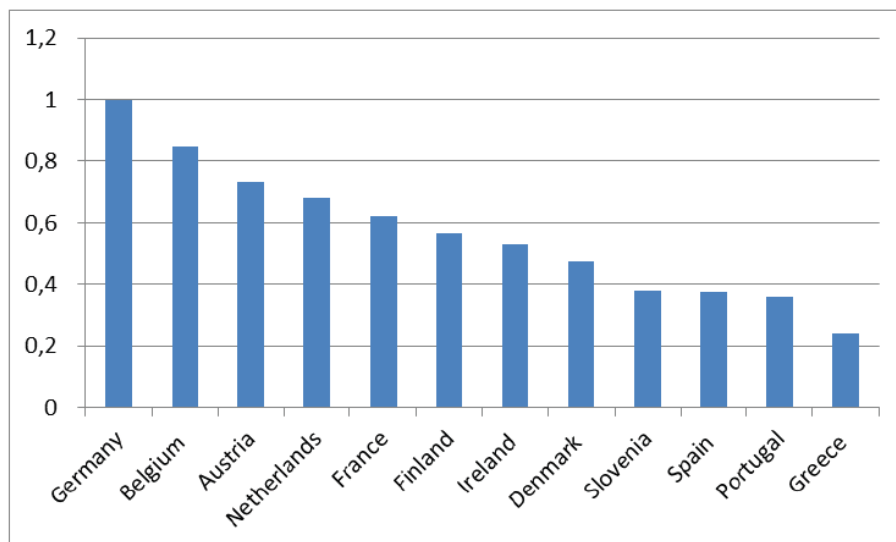
dat we een economische opleving kenden die veel sterker was dan verwacht met 2.4% groei in 2010 en 1.8% groei in 2011, heeft ons land zich niet gehouden aan de Europese afspraken. In 2011 eindigden we het jaar immers met een tekort van 3.7% van het bbp wat slechts 0.1% minder was dan in 2010 en dit ondanks twee jaren van groei in de buurt van 2%. Gecorrigeerd voor de economische cyclus berekende de Europese Commissie dat ons land slechts een structurele inspanning leverde van 0.5% in plaats van de minimaal beloofde inspanning van 0.75%

van het nationaal inkomen. In tijden dat we zoveel spreken over Europese governance is het duidelijk dat ook België zich dient te beseffen dat de Europese instellingen rekenen op meer loyale invulling van de gemaakte afspraken.

Omdat vastgesteld werd dat de preventieve regels van het stabiliteits- en groeipact tekort hebben geschoten om budgettaire excessen te voorkomen, zijn er nieuwe verordeningen en richtlijnen ontwikkeld om dit te corrigeren. De nieuwe regels gaan heel sterk focussen op het structurele tekort als indicator. Hierbij wordt dus een correctie gemaakt voor de conjuncturele impact op de begrotingstoestand. Wat blijkt uit de analyse van de cijfers? België kent één van de grootste componenten structureel tekort in Europa. Dit impliceert dus dat in heel wat andere landen een verbetering van de conjunctuercyclus zou inhouden dat een groot deel van het tekort zou verdwijnen, maar dat dit niet opgaat voor ons land.

“*Waar het echt op aankomt is niet alleen de efficiëntie van wat de overheid doet te verbeteren maar ook de opportuniteit van wat de overheid allemaal doet in vraag te stellen.*”

Grafiek: Aandeel van de structurele component in het begrotingstekort in 2012



Bron: OESO, eigen bewerking

Ondertussen wanhopen velen bij het vooruitzicht van een nieuwe lading lineaire besparingen waarbij efficiëntere overheidsdepartementen opnieuw afgestraft worden voor hun goed beheer. Dit kan alleen doorbroken worden indien structureel werk gemaakt wordt van relevante prestatie-indicatoren zodat vorderingen gemeten en gevalueerd kunnen worden. Waar het echt op aankomt is niet alleen de efficiëntie van wat de overheid doet te verbeteren maar ook de opportuniteit van wat de overheid allemaal doet in vraag te stellen. Het is niet

alleen de primaat maar ook de plicht van de politiek vandaag om over de opportuniteit van overheidsuitgaven te reflecteren.

### Ivan Van de Cloot

Hoofdeconoom Itinera Institute

Voor duurzame economische groei en sociale bescherming.